



Důvody přijetí a koncepční východiska nového přestupkového zákona

Kroměříž 11. června 2018



14.2.2022



Helena Prášková



Počet stránek

Členění přestupkového práva

- Obecná část přestupkového práva
- Zvláštní část přestupkového práva
- Procesní část přestupkového práva

Východiska nového přestupkového zákona

1. Dosavadní úpravy přestupkového práva
2. Kritika toho, co se neosvědčilo a naopak volání po tom, co upraveno nebylo
3. Zahraniční inspirace – odpovědnost zákonného zástupce
4. Právní okolí přestupkového zákona, zejména vývoj v trestním právu hmotném a procesním
5. Ustálená judikatura „evropských“ soudů, Ústavního soudu a správních soudů

1. Poválečné úpravy přestupkového práva

- Trestní zákon správní a trestní řád správní – č. 88/1950 a č. 89/1950 Sb.
- Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení proti nim
- a novelizace výše uvedených zákonů

Vývojové trendy úpravy

- trend kriminalizace, dekriminalizace k nové kriminalizaci,
- z hlediska závažnosti postihu přestupků úprava velmi přísnou, velmi mírnou k opětovnému obratu k přísnému postihu.

Termíny použité v jednotlivých přestupkových zákonech:

Trest (1950) – opatření (1961) – sankce (1990) –
správní trest (2016)

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

- byl připravován již dlouho před datem přijetí, vycházel z široké odborné kritické diskuse (již v roce 1973 byla připravena novelizace, ale byla odložena)
- reagoval na novou společenskou situaci
- navazoval též na souběžně připravovanou novelu trestního práva hmotného i procesního
- ve srovnání s předchozím zákonem byl nepochybně daleko promyšlenější a preciznější
- Nebyly mu vytýkány nějaké fatální nedostatky a omyly

Zákon č. 204/2015 Sb.

- Novela vnesla do PZ 1990 některé instituty, které již předjímalý řešení obsažená v návrzích přestupkového zákona a posléze v přijatém PZ (např. přerušlení promlčecí doby, evidence přestupků a možnosti postihu recidivy, způsob doručování písemností veřejnou vyhláškou)
- nebo novela alespoň zpřesnila některé již upravené instituty (forma rozhodnutí o odložení věci, nepřibírání dalších skutků do zahájeného společného řízení)

2. Zahraniční inspirace

Odpovědnost zákonného zástupce


- inspirace německou zákonem o přestupcích (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten v. 19. 2. 1987 BgBl. I 602),
- právní úpravou jednání za jiného obsaženou v § 9 odst. 1 bod 3.


3. Právní okolí přestupkového zákona

- Zejména zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Postup prací na reformě

- únor 2002 schválila vláda koncepci právní úpravy správního trestání, obsaženou ve věcném záměru zákona o správním trestání.
- V roce 2005 bylo paragrafované znění návrhu zákona o přestupcích projednáváno v Legislativní radě vlády ČR.
- projednávání přerušeno – rekodifikace trestního práva hmotného - přijetí zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

- 
- Legislativní práce poté obnoveny (návrh z roku 2005).
 - Paragrafované znění zákona bylo vládou schváleno 1. července 2015 a návrh předložen Poslanecké sněmovně 16. července 2015 (sněmovní tisk č. 555).
 - Návrh schválen PS dne 6. května 2016.
 - V Senátu projednán jako senátní tisk č. 280, Senát v červnu 2016 vrátil návrh PS – ve znění pozměňovacích návrhů (vypuštění ustanovení o nároku na náhradu nemajetkové újmy).

- 
- Sněmovna zákon přijala 12. července 2016 ve znění schváleném Senátem.
 - Prezident zákon podepsal 27. července 2016.
 - Vyhlášen byl 3. srpna 2016 ve Sbírce zákonů v částce 98 pod číslem [250/2016](#) Sb.
 - Účinnosti nabyl dne 1. července 2017.

Částečná kodifikace

1. Nezahrnuje všechny správní delikty, ale přestupky, jiné SD FO, a SD PO
2. Kodifikuje pouze obecnou část přestupkového práva, zvláštní část v jednotlivých zvláštních zákonech
3. Neupravuje celý trestně správní proces, ale jen odchylky od správního řádu

Problém výkladu § 5 a § 112 odst. 1 PZ

- § 5 PZ - „Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“.
- § 112 odst. 1 PZ - „Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona“.

- § 62 a § 137 správního řádu,
- § 173 stavebního zákona,
- § 116 odst. 1 zákona č. 412/2005 Sb.,
o ochraně utajovaných informací

- § 27 zák. č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí (pořádková pokuta do výše 500 000 Kč, úhrn nesmí přesáhnout 2,5 mil. Kč)
- § 22c zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (pořádková pokuta do výše 100 000 Kč nebo 1% z čistého obrátu dosaženého soutěžitelem za poslední ukončené účetní období. Celková výše opakovaně ukládaných pokut nesmí přesáhnout 1 000 000 Kč nebo 10 % z čistého obrátu)

- § 22a zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích (pořádková pokuta do 5 000 000 Kč, úhrn uložených pokut nesmí převyšovat 20 000 000 Kč)
- § 158 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření (pořádková pokuta do 5 000 000 Kč, úhrn pokut za porušení téže povinnosti nesmí převyšovat 20 000 000 Kč)
- § 16 ba zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření - totéž

Porušení i jiných neprocesních povinností

- § 49 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi,
- § 53 odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
- § 13n odst. 2 zákona č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní

■ Odpovědnost podnikající fyzické osoby

§ 22 odst. 1 PZ - podnikající fyzická osoba je pachatelem přestupku, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba svým jednáním porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.

Občanský zákoník

- § 420 odst. 1 - „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele“.
- § 421 odst. 1 - za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- § 421 odst. 2 - má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

Omyl v přestupkovém právu

- Omylem se v TP obecně rozumí nesoulad pachatelova vědění (vnímání, představy) a skutečnosti
- pachatel nějakou skutečnost nezná ani nepředpokládá jako možnou (omyl negativní),
- pachatel určitou skutečnost mylně předpokládá (omyl pozitivní).
- Neshoda vědomí a objektivní reality se může týkat
- okolností skutkových (skutkový omyl)
- okolností právních (právní omyl).

Teorie řešení omylu

- skutkový omyl negativní (§ 16 odst. 1PZ) vylučuje odpovědnost za úmyslný přestupek a přestupek spáchaný z vědomé nedbalosti, vyloučena není odpovědnost za přestupek čin spáchaný z nevědomé nedbalosti
- skutkový omyl pozitivní o okolnostech, které by naplňovaly znaky mírnějšího úmyslného přestupku (§ 16 odst. 2 PZ), vede k odpovědnosti za tento mírnější přestupek, nejde-li o přestupek spáchaný z nedbalosti. U omylu o okolnostech přísnějšího úmyslného přestupku (§ 16 odst. 3 PZ) bude jednání trestné jako pokus tohoto přísnějšího přestupku, je-li trestný
- skutkový omyl pozitivní o okolnostech vylučujících protiprávnost vylučuje odpovědnost za úmyslný přestupek, dotčena není odpovědnost za nedbalostní přestupek

- Zejména § 71, § 79
- Opačný trend v trestním řízení
- Pro správní orgán složitější postup
- Souhlas – forma, lhůta
- Postižená osoba není účastníkem řízení (ev. Jako poškozený)

Narovnání (§ 87 PZ)

- Možnost pro všechny přestupky
- Jak dojde k dohodě mezi účastníky
- Podmínkou je provedení výslechu
- Složení peněžité částky na účet správního orgánu
- Výše, účel určení částky, příjemce částky
- Otázka využití – schválení není výrokem o vině

Beneficium cohaesionis (§ 98 odst. 3)

- Pouze v odvolacím řízení
- Vztahuje se na všechny účastníky řízení
- V jednom řízení a jedním rozhodnutím
- Společný důvod pro všechny
- Postup správního orgánu
- Rozšíření odvolacího rozhodnutí na nenapadené výroky rozhodnutí
- Nejde o přezkumné řízení ani o nové rozhodnutí podle § 101 písm. e) správního řádu

Důvodová zpráva k § 98 odst. 3 PZ

„Dále se stanoví pravidlo rozhodování ve prospěch všech účastníků řízení, jimž svědčí důvod pro zrušení nebo změnu rozhodnutí, ačkoliv jej uplatnil pouze jeden z nich. Pokud tedy nebudou výroky ve vztahu k ostatním obviněným pravomocné, rozhodne ve prospěch těchto ostatních obviněných v rámci projednávání odvolání. Pokud však již výroky ve vztahu k ostatním obviněným nabyly právní moci, rozhodne správní orgán ve prospěch ostatních obviněných v přezkumném řízení.“



Děkuji za pozornost

 praskova@prf.cuni.cz